

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

28 september 2015

ACTIVITEITENVERSLAG 2014

van het Vast comité van toezicht op de
inlichtingen- en veiligheidsdiensten¹

VERSLAG

NAMENS DE BIJZONDERE COMMISSIE
BELAST MET DE PARLEMENTAIRE BEGELEIDING
VAN HET VAST COMITÉ VAN TOEZICHT OP
DE POLITIEDIENSTEN EN HET VAST COMITÉ
VAN TOEZICHT OP DE INLICHTINGEN- EN
VEILIGHEIDSDIENSTEN²
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **PETER BUYSROGGE**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting van het Vast Comité I.....	3
II. Bespreking.....	3
III. Beslissing van de commissie	9

¹ Het Activiteitenverslag 2014 kan worden geraadpleegd op de website van het Comité I: <http://comiteri.be>.

² Hierna "het Comité I" genoemd.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

28 septembre 2015

RAPPORT D'ACTIVITÉS 2014

du Comité permanent de contrôle des services
de renseignement et de sécurité¹

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION SPÉCIALE
CHARGÉE DE L'ACCOMPAGNEMENT
PARLEMENTAIRE DU COMITÉ PERMANENT DE
CONTRÔLE DES SERVICES DE POLICE ET DU
COMITÉ PERMANENT DE CONTRÔLE DES SERVICES
DE RENSEIGNEMENT ET DE SÉCURITÉ²
PAR
M. **Peter BUYSROGGE**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé introductif du Comité permanent R	3
II. Discussion	3
III. Décision de la commission.....	9

¹ Le rapport annuel 2014 est consultable sur le site Internet du Comité R = <http://comiteri.be>

² Ci-après: Comité R

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**
Voorzitter/Président: Siegfried Bracke

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Peter Buysrogge, Koenraad Degroote, Hendrik Vuye
PS	André Frédéric, Laurette Onkelinx
MR	Denis Ducarme, Philippe Pivin
CD&V	Franky Demon, Servais Verherstraeten
Open Vld	Patrick Dewael
sp.a	Karin Temmerman
Ecolo-Groen	Stefaan Van Hecke
cdH	Christian Brotcorne

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Beknopt Verslag	CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Plenum	PLEN:	Séance plénière
COM:	Commissievergadering	COM:	Réunion de commission
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail: publicaties@dekamer.be	Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.lachambre.be courriel: publications@lachambre.be
De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier	Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Overeenkomstig artikel 66*bis*, § 3, 1°, van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse¹, zoals gewijzigd bij de wet van 6 januari 2014 tot wijziging van diverse wetten ten gevolge van de hervorming van de Senaat (*Belgisch Staatsblad* van 31 januari 2014), heeft uw commissie het Activiteitenverslag 2014 van het Comité I (www.comiteri.be) besproken tijdens haar vergadering van 14 juli 2015, in aanwezigheid van de leden van het Comité I².

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN HET VAST COMITÉ I

De heer Guy Rapaille, voorzitter van het Comité I, verwijst naar het ontwerp van activiteitenverslag dat aan de leden werd bezorgd op de vorige vergadering van 7 juli 2015.

II. — BESPREKING

Een lid merkt meteen op dat een deel van de in het activiteitenverslag vermelde onderzoeken nog werden besproken in de opvolgingscommissie van de Senaat voordat deze laatste werd hervormd. Hij stelt het op prijs dat vooraan in het verslag een lijst is opgenomen met de in het verleden geformuleerde aanbevelingen, aangezien die belangrijk zijn voor het Parlement. Het lid heeft ingevolge een aanbeveling van het Comité I trouwens een wetsvoorstel (DOC 54 0553/001) ingediend, dat momenteel wordt besproken in de commissie voor de Justitie en dat voor advies aan de begeleidingscommissie zal worden voorgelegd.

Het lid gaat in op het onderzoek dat werd gevoerd als gevolg van de Snowden-onthullingen. Hij wijst erop dat het verslag van dat onderzoek werd besproken in de Senaat. Uit dat onderzoeksverslag blijkt dat de ADIV inzake de datacaptatietechnieken meewerkt aan internationale programma's waaraan ook de NSA zijn medewerking verleent, ook al is die medewerking in het licht van de Edward Snowden-files zeer bescheiden.

Het Comité I formuleert zeer interessante aanbevelingen, met name inzake de rol van de ADIV en de betrekkingen van die Dienst met de NSA. Het Comité

¹ Hierna "de wet van 18 juli 1991" genoemd.

² Het Vast Comité I:

— de heer Guy Rapaille, voorzitter;
— de heer Gérald Vande Walle, raadsheer;
— de heer Pieter-Alexander De Brock, raadsheer,
de heer Wouter De Ridder, griffier.

MESDAMES, MESSIEURS,

Conformément à l'article 66*bis*, § 3, 1° de la loi du 18 juillet 1991 organique du contrôle des services de police et de renseignement et de l'Organe de coordination pour l'analyse de la menace¹, telle que modifiée par la loi du 6 janvier 2014 modifiant diverses lois suite à la réforme de l'État (MB 31.01 2014), votre commission a examiné le Rapport d'activités 2014 du Comité R (www.comiteri.be) au cours de sa réunion 14 juillet 2015, en présence des membres du Comité permanent R².

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU COMITÉ PERMANENT R

M. Guy Rapaille, président du Comité R, se réfère au projet de rapport annuel qui a été transmis aux membres lors de la précédente réunion du 7 juillet 2015.

II. — DISCUSSION

Un membre fait d'emblée remarquer qu'une partie des enquêtes mentionnées dans le rapport d'activités ont encore été discutées au sein de la commission de suivi du Sénat avant la réforme de l'État. Il apprécie que le rapport débute par une liste des recommandations formulées par le passé car celles-ci sont importantes pour le parlement. L'intervenant a d'ailleurs déposé une proposition de loi (voir DOC 54 553/001) à la suite d'une recommandation du Comité R; cette proposition est actuellement en discussion en commission de la Justice et sera soumise pour avis à la commission d'accompagnement.

Le membre se réfère à l'enquête menée à la suite de l'affaire Snowden et rappelle que le rapport de cette enquête a été discuté au Sénat. Le rapport d'enquête mentionne qu'en ce qui concerne les techniques de captation de données, il existe une forme de collaboration du SGRS à des programmes internationaux auxquels participe aussi la NSA même si cette collaboration est très modeste à la lumière des dossiers d'Edward Snowden.

Le Comité R formule des recommandations très intéressantes, notamment en ce qui concerne le rôle du SGRS et ses relations avec la NSA. Il souligne

¹ Ci-après: "la loi organique du 18 juillet 1991".

² Le Comité permanent R:

— M. Guy Rapaille, président;
— M. Gérald Vande Walle, conseiller;
— M. Pieter-Alexander De Brock, conseiller,
M. Wouter De Ridder, greffier.

beklemtoont meer bepaald dat de activiteiten van de ADIV binnen het samenwerkingsverband de bevoegdheden van de ADIV te buiten zouden kunnen gaan. Het wijst erop dat tussen de ADIV en de NSA een grote loyaliteit en verbondenheid is gegroeid, waardoor de uitgewisselde informatie mogelijk gekleurd is. Het Comité herinnert eraan dat in het kader van de samenwerkingsverbanden de regel wordt gehanteerd dat partnerlanden niet worden bespioneerd. De NSA en de GCHQ blijken die gedragsregel echter niet in acht te hebben genomen.

De concrete aanbevelingen van het Comité I houden verband met de toekomstige betrekkingen met de buitenlandse partners en met de gegevensuitwisseling. Het Comité heeft echter geen enkele aanbeveling geformuleerd over de gedragsregels waaraan de NSA en de GCHQ zich niet hebben gehouden. Betekent dit dat het Comité meent dat het de politieke wereld toekomt maatregelen te nemen?

Volgt het Comité I tevens het recente incident op inzake de samenwerking tussen de Amerikaanse en de Duitse inlichtingendiensten?

De spreker merkt op dat het Comité I veel nieuwe aanbevelingen heeft geformuleerd. Hij hoopt dat de regering ervoor zal zorgen dat ze worden opgevolgd. In antwoord op een parlementaire vraag heeft de minister van Justitie aangegeven dat zijn kabinet samen met het Comité I een werkgroep heeft opgericht om na te gaan hoe die aanbevelingen moeten worden opgevolgd. Hoe staat het met de werkzaamheden van die werkgroep?

De heer Rapaille, voorzitter van het Comité I, wijst erop dat een aantal van de in het activiteitenverslag vermelde onderzoeken, onder meer de onderzoeken aangaande de gevolgen van de Snowden-affaire, reeds werd besproken in de opvolgingscommissie van de Senaat.

Dat onderzoek gaat na welke rol de ADIV (afdeling SIGINT) heeft gespeeld, en in het bijzonder hoe die Dienst heeft samengewerkt in het kader van de internationale gegevensuitwisselingsverbanden. De uitgewisselde informatie werd gecapteerd uit luchtverbindingen, niet uit kabelverbindingen.

De uit 2008 daterende affaire waarbij de Duitse inlichtingendiensten betrokken waren, doet in dit verband niet ter zake. De overeenkomsten tussen de ADIV en de buitenlandse partners zijn van veel recentere datum.

De Belgische diensten hebben ingezien dat ze hun woordgebruik moesten wijzigen; voortaan hebben zij het dan ook over hun betrekkingen met "strategische partners", veeleer dan met "bevriende diensten". Niettemin

notamment que les activités du SGRS au sein de la plateforme de coopération pourraient se situer en dehors de la sphère de compétences du SGRS. Il met en évidence le sentiment fort de loyauté et de solidarité entre le SGRS et la NSA et la possible coloration des informations échangées. Il rappelle qu'au sein des plateformes de coopération, la principe de non-espionnage des pays partenaires prévaut. Il s'avère que la NSA et le GCHQ ne sont pas tenus à cette dernière règle de conduite.

Les recommandations concrètes formulées par le Comité R portent sur les relations futures avec les partenaires étrangers et sur l'échange d'informations. Toutefois, aucune recommandation ne porte sur les règles de conduite que la NSA et le GCHQ n'ont pas respectées. L'absence de recommandation à cet égard signifie-t-elle que le Comité R estime qu'il appartient au monde politique de prendre des mesures?

Le Comité R suit-il également la récente affaire relative à la collaboration entre les services américains et les services de renseignement allemands?

L'intervenant fait remarquer que le Comité R formule de nombreuses nouvelles recommandations et il espère que le gouvernement en assurera le suivi. En réponse à une question parlementaire, le ministre de la Justice a répondu qu'un groupe de travail avait été constitué entre le cabinet du ministre et le comité R afin d'examiner le suivi à accorder aux recommandations. Quel est l'état des lieux des travaux de ce groupe de travail?

M. Rapaille, président du Comité R, rappelle qu'une partie des enquêtes reprises dans le rapport d'activités ont déjà été discutées au sein de la commission de suivi du Sénat, notamment celles relatives aux suites de l'affaire Snowden.

Cette enquête s'intéresse au rôle du SGRS (section SIGINT) et en particulier sa collaboration au sein de plateformes d'échanges internationales. Les informations échangées proviennent d'interceptions aériennes mais non de captations sur les câbles.

L'affaire concernant les services de renseignement allemands (qui date de 2008) n'est pas d'application ici. Les accords entre le SGRS et les partenaires étrangers sont beaucoup plus récents.

Les services belges ont pris conscience qu'il convenait d'utiliser un autre vocabulaire et parlent dorénavant de leurs relations avec des "partenaires stratégiques" et non plus avec des "services amis". Toutefois, il faut noter

wordt opgemerkt dat de Belgische diensten afhankelijk zijn van de informatie die zij van gelijkaardige buitenlandse diensten ontvangen. Het komt voor dat ze risico's nemen om aan gegevens te komen.

Hoewel de ADIV en de buitenlandse diensten wel degelijk overeenkomsten hebben gesloten, gaat het om strategische overeenkomsten. In dat verband oefent het Comité I op die diensten een algemeen toezicht uit, alsook een meer gericht toezicht in het kader van de SIGINT. Het Comité I mag daarover echter niet aan de commissie rapporteren, omdat het om als "zeer geheim" geclassificeerde informatie gaat.

De heer Rapaille geeft aan dat er geen werkgroep bestaat waarin wordt samengewerkt met de ministeriële kabinetten. Het Comité I zal in september een lijst bezorgen van de (per thema gerangschikte) nog niet uitgevoerde aanbevelingen, met betrekking tot eventuele wetwijzigingen, koninklijke besluiten en interne richtlijnen. De Nationale Veiligheidsraad zou een aantal richtlijnen moeten uitvaardigen ten behoeve van de diensten en van het OCAD.

Een lid wenst te weten of het Comité I aanbevelingen heeft geformuleerd inzake het OCAD en de betrekkingen die dat gaan met buitenlandse diensten onderhoudt.

De heer Rapaille antwoordt dat het onderzoek naar het OCAD nog niet is afgerond. De daaruit voortvloeiende aanbevelingen zullen worden opgenomen in het Activiteitenverslag 2015.

De vorige spreker verwijst naar de door het Comité I aangeleverde bijkomende cijfers over de Bijzondere Inlichtingenmethoden (BIM) en had graag geweten hoe het Comité die cijfers analyseert.

De heer Rapaille verduidelijkt dat die nieuwe cijfers eigenlijk rechtzettingen zijn als gevolg van een gewijzigde berekeningswijze. Het Comité I heeft vastgesteld dat het aantal methodes voor het verzamelen van gegevens is gestabiliseerd, en zelfs licht is gedaald. Hoewel het aantal specifieke methoden licht afneemt, neemt het aantal uitzonderlijke methoden toe. Het is belangrijk op te merken dat de Veiligheid van de Staat prioriteit geeft aan terrorisme, terwijl de ADIV voorrang geeft aan contraspionage. Het aantal interventies van het Comité als jurisdictioneel orgaan vertoont een enigszins dalende trend, omdat de diensten de rechtspraak ervan volgen.

In het licht van de actualiteit stelt het Comité I vast dat de diensten verplicht waren vaker een beroep te doen op de spoedprocedure.

que les services belges sont dépendants des informations qu'ils reçoivent de leurs services homologues à l'étranger. Parfois ils prennent des risques pour obtenir des informations.

Il est vrai qu'il existe des accords entre le SGRS et les services étrangers mais ce sont des accords stratégiques. A cet égard, le Comité R exerce un contrôle général sur les services et un contrôle plus spécifique dans le cadre des SIGINT. Cependant, il est impossible au Comité R de faire rapport à la commission dans ce domaine étant donné qu'il s'agit d'informations classifiées "très secret".

M. Rapaille précise qu'il n'existe pas de groupe travail avec les cabinets ministériels. Le Comité R transmettra en septembre une liste des recommandations pendantes par thème tant en ce qui concerne d'éventuelles modifications législatives, des arrêtés royaux que des directives internes. Plusieurs directives devraient être prises par le Conseil national de sécurité à l'égard des services et à l'égard de l'OCAM.

Un membre demande si le Comité R a formulé des recommandations à l'égard de l'OCAM et de ses rapports avec des services étrangers.

M. Rapaille répond qu'étant donné que l'enquête sur l'OCAM n'est pas encore finalisée, les recommandations qui en découlent figureront dans le rapport d'activités 2015.

L'intervenant précédent se réfère aux chiffres complémentaires fournis par le Comité R relatifs aux méthodes BIM. Il demande quelle analyse le Comité R fait de ces chiffres.

M. Rapaille précise que ces nouveaux chiffres sont en fait des errata dus à un changement de mode de calcul. Le Comité R a constaté une stabilisation, voire une légère diminution des méthodes de recueil de données. Le nombre de méthodes spécifiques diminue légèrement et en contrepartie, le nombre de méthodes exceptionnelles augmente. Il est important de noter que la Sûreté de l'État donne priorité au volet "terrorisme" alors que le SGRS donne priorité au volet "contre-espionnage". Le nombre d'interventions du Comité R en tant qu'organe juridictionnel est un peu en diminution étant donné que les services s'alignent sur sa jurisprudence.

Compte tenu de l'actualité, le Comité R a constaté que les services étaient obligés de recourir plus souvent à la méthode d'extrême urgence.

Een ander lid is verwonderd dat het Activiteitenverslag 2014 niet van de sekten rept.

De heer Rapaille geeft aan dat de sekten niet langer een prioritair aandachtspunt zijn voor de diensten. Niettemin blijft hun bijzondere aandacht uitgaan naar één welbepaalde organisatie.

Een ander lid verwijst naar aanbeveling 2.8., waarin wordt gesteld dat de Veiligheid van de Staat nooit heeft aangetoond dat de Scientologykerk ongeoorloofde middelen heeft aangewend om de politieke beleidsmakers te benaderen. Het lid geeft aan dat hij tot in het Parlement, bij het betreden van het halfrond, werd aangeklampt door vertegenwoordigers van die beweging. Het Comité I heeft de Veiligheid van de Staat aanbevolen de inmenging van die beweging beter aan te tonen. Naar verluidt zouden de sekten voor de Veiligheid van de Staat niet langer een prioritair aandachtspunt zijn. De spreker wijst erop dat de sekten nog steeds moeten worden gevolgd, zo niet kunnen zich andermaal drama's voordoen, zoals indertijd met de collectieve zelfdoding van de leden van de Orde van de Zonnetempel. In dat verband verwijst hij naar het congres van de Getuigen van Jehova van begin juli 2015, waaraan ongeveer 28 000 leden hebben deelgenomen. Hij waarschuwt voor sektarische ontsporingen op gezondheidsvlak.

De heer Rapaille herinnert eraan dat de prioriteiten worden bepaald door de minister van Justitie. Volgens het Comité I had de Veiligheid van de Staat haar analyse beter moeten onderbouwen en had ze moeten – zoals de wet haar ertoe verlicht – moeten aantonen dat de betrokken sekte bedrieglijke en clandestiene middelen gebruikt.

Een ander lid wenst te weten op grond van welke criteria het Comité I de in het verleden geformuleerde en nog niet ten uitvoer gelegde aanbevelingen heeft geselecteerd.

Hij verwijst in dat verband naar de aanbeveling inzake de samenwerking tussen de ADIV en de Veiligheid van de Staat. In het regeerakkoord staat dat die samenwerking moet worden verhoogd. Aan welke middelen geeft het Comité I de voorkeur om zulks te bewerkstelligen?

Voorts heeft het Comité I aanbevolen een centrum voor cyberveiligheid op te richten. Voldoet dat centrum aan de verwachtingen van het Comité I?

De heer Wouter De Ridder, griffier van het Comité I, geeft aan dat het Comité I de commissie in september een oplijsting zal bezorgen van de aanbevelingen die het Comité de jongste tien jaar heeft geformuleerd.

Un autre membre s'étonne que le rapport d'activités 2014 ne parle pas des sectes.

M. Rapaille précise que les sectes ne sont plus une priorité pour les services. Toutefois, ils restent attentifs à une organisation en particulier.

Un autre membre se réfère à la recommandation 2.8 qui stipule que la Sûreté de l'État n'a jamais fait apparaître de moyens illicites mis en œuvre par l'Eglise de scientologie pour approcher les décideurs politiques. L'intervenant confirme qu'il a été poursuivi par des représentants de ce mouvement jusque dans l'enceinte du parlement à l'entrée de l'hémicycle. Le Comité R recommande que la Sûreté de l'État démontre mieux l'ingérence de ce mouvement. Il semblerait que les sectes ne soient plus une priorité de travail pour la Sûreté de l'État. L'intervenant attire l'attention sur la nécessité de continuer à suivre les sectes au risque de voir survenir à nouveau des drames comme, à l'époque, les suicides collectifs de l'Ordre du Temple Solaire. Il se réfère au congrès des Témoins de Jehova à Gand début juillet 2015 qui a réuni quelque 28 000 personnes. Il met en garde contre les dérives sectaires en matière de santé.

M. Rapaille rappelle que les priorités sont fixées par le ministre de la Justice. Le Comité R estime que la Sûreté aurait dû mieux motiver son rapport et démontrer, comme la loi l'y oblige par ailleurs, que la secte en question utilise des moyens trompeurs et clandestins.

Un autre membre demande sur base de quels critères le Comité R a sélectionné les recommandations du passé qui ne sont pas encore concrétisées.

Il se réfère à la recommandation relative à la collaboration entre le SGRS et la Sûreté de l'État. L'accord de gouvernement prévoit de renforcer cette collaboration. Quels sont les moyens préconisés par le Comité R à cette fin?

Le Comité R recommande également la création d'un centre pour la cybersécurité. Ce centre répond-il aux attentes du Comité R?

M. Wouter De Ridder, greffier du Comité R, précise que le Comité R fournira à la commission en septembre un catalogue des recommandations formulées depuis 10 ans.

De heer Rapaille merkt op dat het Comité I er in de zaak-Snowden op heeft gewezen dat de samenwerking tussen de diensten sterk te wensen overlaat. De leidinggevendenden van de diensten zijn zich terdege bewust geworden van het probleem en werken momenteel aan samenwerkingsverbanden, zoals de regering dat trouwens heeft vooropgesteld. In het veld verloopt alles naar wens, maar er is nog nood aan structurele samenwerking en aan de vereiste budgettaire middelen.

Met betrekking tot het Centrum voor de cyberveiligheid antwoordt de heer Rapaille dat het Comité I daar geen precies zicht op heeft en dat het al zijn informatie daaromtrent uit de pers moet vernemen. Hij is verheugd dat de huidige regering daar voort werk van maakt. Momenteel lopen de aanwervingsprocedures. Het Comité I heeft er geen weet van over welk budget het Centrum zal beschikken, wie het zal leiden en hoeveel medewerkers moeten worden aangetrokken.

Een andere spreker is verheugd dat de leden in september een overzicht van de aanbevelingen zal worden bezorgd. Met behulp van dat overzicht kunnen de commissieleden dan (zonder op regeringsinitiatieven te wachten) wetsvoorstellen redigeren om, indien nodig, de wetgeving te wijzigen op grond van de aanbevelingen van het Comité I.

Hij merkt op dat het aantal in 2014 gebruikte bijzondere inlichtingenmethoden inzake economische en politieke spionage is gestegen, en is gedaald wat terrorisme betreft. Hij gaat ervan uit dat de cijfers moeten worden beschouwd in het licht van de zaak-Snowden. Rekening houdend met de recente aanslagen, zal het aantal BIM-methoden wellicht toenemen. Kan het Comité I die tendens bevestigen?

De spreker verwijst naar arrest nr. 202/2004 van het Grondwettelijk Hof van 21 december 2004, gewezen ingevolge het door de vzw Ligue des droits de l'homme ingestelde beroep tot vernietiging van de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden, alsook naar de wetwijzigingen die ingevolge dat arrest werden aangenomen. De spreker wenst te weten of dat arrest een invloed heeft gehad op de toename van het aantal bijzondere opsporingsmethoden, op de risicoanalyse die wordt uitgevoerd alvorens wordt beslist welke methodes worden gehanteerd, of nog op de privacy van de personen naar wie de onderzoeken werden ingesteld.

De heer Rapaille bevestigt dat terrorisme en radicalisme sinds enkele jaren vooraanstaande thema's zijn. In de huidige wereld mag men echter niet vergeten dat onze beste vrienden soms ook onze ergste vijanden zijn, en dat de Staat zijn belangen moet verdedigen. De

M. Rapaille rappelle que dans l'affaire Snowden, le Comité R a pointé un gros problème de collaboration entre les services. Les directions des services ont bien pris conscience du problème et sont en train d'établir des collaborations, comme c'est d'ailleurs la volonté du gouvernement. Sur le terrain, les choses se passent bien mais il faudrait encore mettre en place des collaborations structurelles et prévoir les moyens budgétaires nécessaires.

En ce qui concerne le centre pour la cybersécurité, M. Rapaille répond que le Comité R n'a pas de vue précise sauf à travers la presse. Il se réjouit que le gouvernement actuel en poursuive la mise en place. Les procédures de recrutement sont en cours. Le Comité R ignore de quel budget disposera le centre, qui va le diriger et combien de personnes doivent être recrutées.

Un autre intervenant approuve l'idée de disposer d'un tableau des recommandations à la rentrée. À l'aide de ce tableau et sans attendre le gouvernement, les membres de la commission pourront rédiger des propositions de loi afin de modifier la législation, si nécessaire, sur base des recommandations du Comité R.

Il relève que le nombre de méthodes particulières de renseignement utilisées en 2014 a augmenté en ce qui concerne l'espionnage économique et politique et a diminué en ce qui concerne le terrorisme. Il suppose que les chiffres traduisent une réaction à l'affaire Snowden. Compte tenu des récents attentats, il faut sans doute s'attendre à une augmentation des méthodes MRD. Le Comité R peut-il confirmer cette tendance?

L'intervenant se réfère à l'arrêt n° 202/2004 de la Cour constitutionnelle du 21 décembre 2004, prononcé à la suite du recours en annulation de la loi du 6 janvier 2003 concernant les méthodes particulières de recherche et quelques autres méthodes d'enquête, introduit par l'ASBL Ligue des droits de l'homme ainsi qu'aux modifications législatives qui ont été adoptées à la suite de cet arrêt. Il demande si cet arrêt a eu une influence sur l'augmentation du nombre de MRD, sur l'analyse des risques avant de décider des méthodes ou bien encore de la vie privée des personnes faisant l'objet des méthodes.

M. Rapaille confirme que depuis quelques années, le terrorisme et le radicalisme sont des thèmes importants. Toutefois, il ne faut pas oublier que dans le monde actuel, nos meilleurs amis sont parfois aussi nos meilleurs ennemis et que l'État doit défendre ses intérêts. Il

contacten met de NSA en de GCHD moeten dus worden onderhouden, om terrorisme en radicalisme samen met die instanties efficiënt te kunnen bestrijden.

De heer Rapaille geeft aan dat de invoering van de BIM-wetgeving in ons land tot dusver nog geen problemen heeft opgeleverd in de gerechtelijke dossiers. Hij wijst erop dat het Belgisch recht een onderscheid maakt tussen Justitie en inlichtingen en dat de Bijzondere Inlichtingenmethoden (BIM) niet mogen worden verward met de Bijzondere Opsporingsmethoden (BOM), te weten het verzamelen van de gegevens en de wijze waarop die overeenkomstig bepaalde wettelijke regels aan Justitie worden bezorgd.

Artikel 19/1 van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst, gewijzigd bij de wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (*Belgisch Staatsblad* van 18 december 1998) bepaalt dat de diensten gedeclassificeerde, bij het dossier gevoegde informatie mogen bezorgen. Het federaal parket kan de diensten aanwijzen als deskundigen/technisch assistenten. Artikel 19/1 van de BIM-wet vereist de interventie van de BIM-commissie om een proces-verbaal op te stellen wanneer de informatie aan de hand van een BIM werd vergaard. Het bestaande wettelijk kader zal worden toegelicht in het rapport over het toezichtsonderzoek “foreign fighters”.

Volgens de heer Rapaille werkt de Belgische regeling, die in een duidelijke scheiding tussen Justitie en inlichtingen voorziet, naar behoren en heeft die regeling tot dusver geen weerslag gehad op de aan de gang zijnde processen. In 2007 of 2008, vóór de inwerkingtreding van de BIM-wet, oordeelde het Hof van Cassatie weliswaar dat een BOM-methode wel degelijk een inbreuk is op het privéleven (bij het gebruik ervan werden immers sprake schaduw- en observatieoperaties uitgevoerd), maar dat die inbreuk niettemin niet strijdig is met artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Een lid merkt op dat een aantal richtlijnen nog moeten worden goedgekeurd door de Nationale Veiligheidsraad. Hoe staat het daarmee?

De heer Rapaille antwoordt dat de Nationale Veiligheidsraad daarmee bezig is.

De heer Wouter De Ridder, griffier van het Comité I, geeft aan dat het Comité niet beschikt over een volledig overzicht van alle ministeriële richtlijnen. Hij voegt eraan toe dat het Ministerieel Comité de jongste jaren nauwelijks is bijeengekomen en dat het dus ook weinig

ne faut dès lors pas négliger les contacts avec la NSA et le CGHQ pour pouvoir lutter efficacement avec eux contre le terrorisme et le radicalisme.

M. Rapaille signale qu’il n’y a pas eu de difficultés dans des dossiers judiciaires en Belgique depuis l’introduction de la loi BIM. Il rappelle qu’en droit belge, il y a une séparation entre Justice et renseignement et qu’il ne faut pas confondre BIM (*Bijzondere Inlichtingenmethoden- méthodes de recueil de données*) et BOM (*Bijzondere opsporingsmethoden – méthodes particulières de recherche*), à savoir la récolte des données et la manière dont elles sont transmises à la Justice selon certaines règles légales.

L’article 19/1 de la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité, modifiée par la loi du 4 février 2010 relative aux méthodes de recueil de données par les services de renseignement et de sécurité (MB 18.12 1998), prévoit la possibilité pour les services de transmettre des informations déclassifiées qui sont jointes au dossier. Le parquet fédéral peut désigner les services comme experts assistants techniques. L’article 19/1 de la loi BIM requiert l’intervention de la commission BIM pour rédiger un procès-verbal lorsque les informations ont été obtenues par l’intermédiaire d’une BIM. Le cadre légal existant sera expliqué dans le rapport sur l’enquête de contrôle “foreign fighters”.

M. Rapaille est d’avis que le système belge qui préconise une nette séparation entre justice et renseignement fonctionne bien et n’a, jusqu’à présent, pas eu d’incidence sur les procès en cours. En 2007 ou 2008, avant la loi BIM, la Cour de cassation a estimé qu’une méthode BOM constituait bien une intrusion dans la vie privée car il y avait eu des observations et des filatures mais que cette intrusion n’était toutefois pas contraire à l’article 8 de la Convention européenne des droits de l’homme.

Un membre fait remarquer que le Conseil national de sécurité doit encore avaliser plusieurs directives. Qu’en est-il?

M. Rapaille répond que le Conseil national de sécurité est occupé à y travailler.

M. Wouter De Ridder, greffier du Comité R, précise que le Comité R ne dispose pas d’un inventaire complet de toutes les directives ministérielles. Il ajoute que ces dernières années, le Comité ministériel s’étant très peu réuni, il a par conséquent produit peu de directives. La

richtlijnen heeft uitgevaardigd. De wet bepaalt dat het Comité I om de bezorging van een richtlijn kan verzoeken, maar dat de regering beslist of die richtlijn al dan niet wordt bezorgd.

III. — BESLISSING VAN DE COMMISSIE

De commissie neemt akte van het activiteitenverslag 2014 van het Comité I en verleent haar goedkeuring aan de aanbevelingen van het Comité.

De rapporteur,

Peter BUYSROGGE

De voorzitter,

Siegfried BRACKE

loi stipule que le Comité R peut demander la communication d'une directive mais c'est le gouvernement qui décide s'il la donne ou pas.

III. — DÉCISION DE LA COMMISSION

La commission prend acte du rapport d'activités 2014 du Comité R et souscrit à ses recommandations.

Le rapporteur,

Peter BUYSROGGE

Le président,

Siegfried BRACKE